

**NDZAWULO YA DYONDZO YA LE GAUTENG
XITHIFIKHEYITI XA XIKAMBELO XA LE HENHLA**

FEB / MAR 2006

**XITSONGA XA RIRIMI RO SUNGULA
NHLAWULO WA LE HENHLA
(Papila ra Vunharhu)**

NKARHI: 2½ wa tiawara

TIMAKISI: 120

SWITSUNDZUXO

- Papila leri ri na swiyenge swinharhu: A, B na C.
 - Eka Xiyenge xa A, u hlamula xivutiso xin'we; eka Xiyenge xa B, hlamula swivutiso swinharhu; eka Xiyenge xa C, u hlamula swivutiso Xin'we ehenhleri ka 'buku yin'we ntsena: 'Xa mina i tinyeleti' KUMBE 'Ntlhontho'.
 - Hlaya swileriso leswi rhangelaka xivutiso xin'wana na xin'wana eka xiyenge xin'wana na xin'wana hi vukheta.
 - Tinomboro ta tinhlamulo ta wena ti fanele ku fana na leti ti tirhisiweke eka swivutiso swa phepha leri.
 - Tirhisa Xitsonga lexi ringanisiweke.
-
-

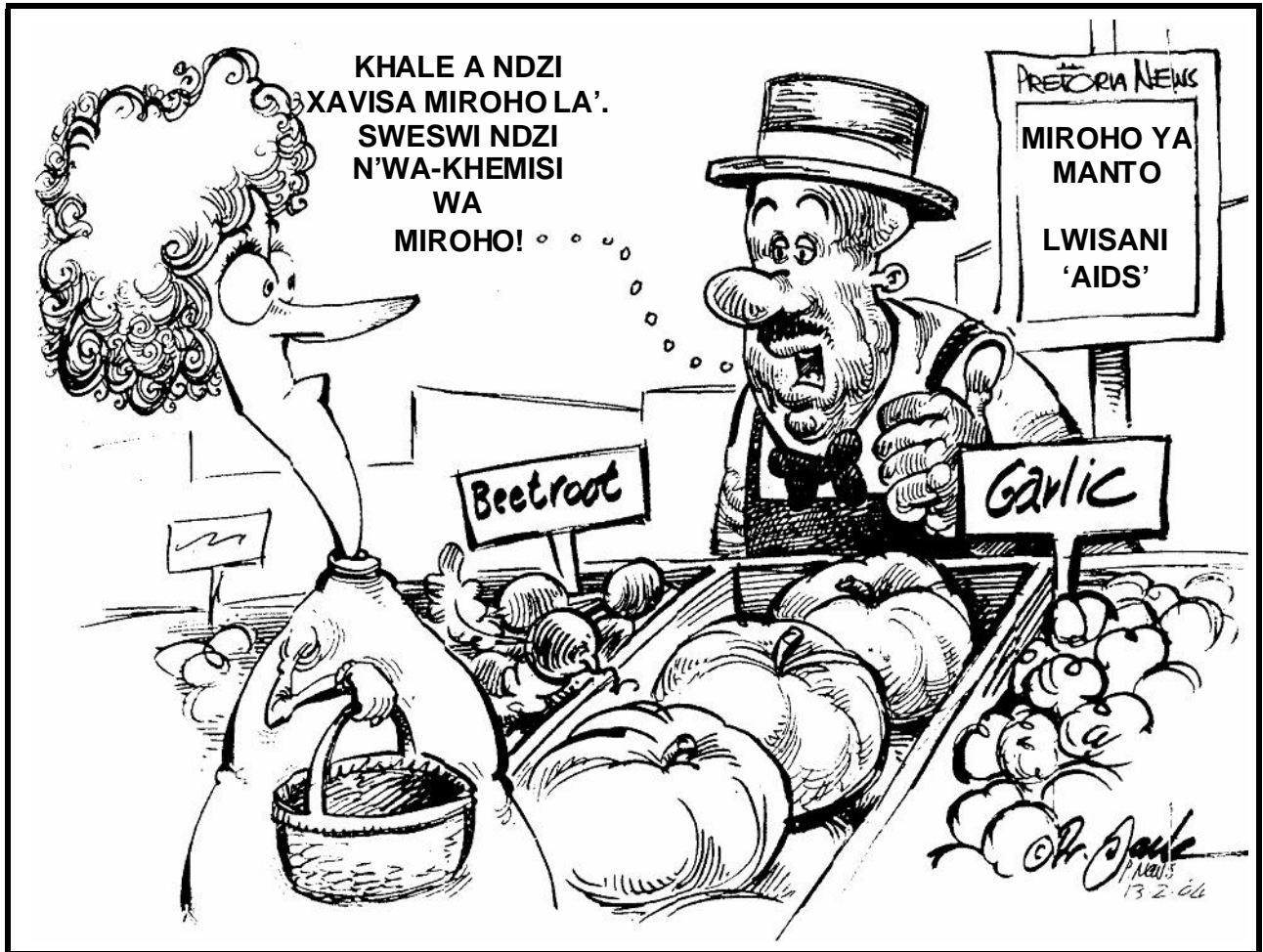
**XIYENGE XA A
XITSALWANA**

XIVUTISO XA 1

Eka xiyenge lexi, u nyikiwile tinhloko-mhaka ta mune na xifaniso xin'we. Loko wo hlawula xifaniso leswaku u tsala xitsalwana hi xona, u fanele leswaku u tiendlela nhloko-mhaka ya wena n'wini.

- 1.1 Hlawula yin'we ya tinhloko-mhaka leti landzelaka ivi u tsala xitsalwana xa kwalomu ka 450 – 550 wa marito (tipheji timbirhi):
 - 1.1.1 Swa antswa ku va na tiphati ta tipolotiki to tala eka hulumende wa tiko matshan'wini yo va na yin'we ntsena. Xana wena u swi vonisa ku yini xana? Bakanya kumbe u seketela mavonele lama.
 - 1.1.2 Leswi swi nga tisaka ku rhula etikweni ra Afrika-Dzonga.
 - 1.1.3 Tsala xitsalwana lexi eka xona u nga ta hetelela hi ku vula marito lama: "... hi laha ndzi nga swi vona leswaku munghana a nga ku peta nhloko."
 - 1.1.4 Thekinoloji.

1.1.5 Tiendelele nhloko-mhaka ivi u tsala xitsalwana.

(40)

NTSENGO WA XIYENGE XA A: [40]

**XIYENGE XA B
MAPAPILA**

XIVUTISO XA 2

- 2.1 2.1.1 (a) Tsala papila ra kwalomu ka marito ya 180 – 200 (1½ wa tipheji) u hlamusela munghana wa wena leswi u titwisaka xiswona hi mfumo wa ANC.

KUMBE

- (b) Tsala papila ra kwalomu ka marito ya 180 – 200 (1½ wa tipheji) u tsalela mufambisi wa xitichi xa maphorisa u pota maphorisa lava va tirhisaka mimovha ya mfumo ku ya oxa nyama lomu tibuchareni, ku ya ebyalweni, no ya eka swigangu hi nkarhi wa ntirho.

[20]

XIVUTISO XA 3

HLAWULA XIN'WE NTSENA

- 3.1 Tsala matimu ya mufi ya kwalomu ku 180 – 200 wa marito ya n'wana wa malume wa wena loyi a ha ku lovaka kambe a nga si lahliwaka.
- 3.2 Tsala ajenda ya nhlengeletano wa n'wina lavantshwa va kereke ya ka n'wina ya kwalomu ka 80 – 100 wa marito.
- 3.3 Tsala makanelwa (timinetse) ta nhlengeletano ya varhangeri (LRC) va vana va xikolo hikwalomu ka 80 – 100 wa marito.

[20]

XIVUTISO XA 4

Tsala xin'wentsena

- 4.1 Tsala CV ya wena n'wini ya kwalomu ka 80 – 100 wa marito leyi u nga ta yi tirhisa loko u lava ntirho.

KUMBE

- 4.2 Hi ku pfumaleka ka mintirho, u tisungulele bindzu, endla xinavetiso ku tlakusa bindzu ra wena.

[10]

NTSENGO WA XIYENGE XA B:

[50]

XIYENGE XA C

XIVUTISO XA 5

Xa Mina i Tinyeleti. F. Rikhotso

- 5.1 Eka xiyenge xa C, u hlamula xivutiso xin'we ntsena, hi leswo, 5.1 – 5.9 kumbe 5.2 kumbe 6.1.1 – 6.1.6 kumbe 6.2
- 5.1.1 Xana ku tsheketiwa hi nkarhi wihi? (1)
- 5.1.2 Xana hi ntolovelo wa Xitsonga i mani loyi a talaka ku tsheketa? (1)
- 5.1.3 Xana loyi a tsheketaka u ri yini loko a sungula ku tsheketa? (2)
- 5.1.4 Xana loyi a tsheketaka u ri yini loko a heta ku tsheketa? (2)
- 5.1.5 Loyi a tsheketaka u vula leswi u swi tsaleke eka (5.4) laha henhla a ri karhi a endla yini xana? (3)
- 5.1.6 Xana mutsheketi u swi endlela yini kumbe, u swi vulela yini leswi u swi tsaleke eka (5.4) laha henhla xana? (3)
- 5.1.7 Xana i mani loyi a nga tshula mintsheketo xana? (3)
- 5.1.8 Tsala tinxaka tinharhu ta mintsheketo. (3)
- 5.1.9 Hi tilayini to ka ti nga tluli khume, tsala nkomiso / nkatsakanyo wa 'Varindzi va tinxakwari' hi marito ya wena, u tlhela u vula na dyondzo leyi u yi kumeke eka ntsheketo lowu. (12)

[30]

KUMBE

- 5.2 Rungula hi ntsheketo wa 'Swihandza-matala', tlhela u nyika ni dyondzo. [30]

KUMBE

XIVUTISO XA 6

Ntlhontlho. W.R. Chauke

'Mi ta ndzi endla yini?'

- 6.1 Hlamula 6.1.1 – 6.1.6 kumbe 6.2 (a) na (b).

“U n'wi kombela leswaku u ta tirha yini hi yena xana?”
Ku vutisa Mufundhisi.

- 6.1.1 Xana i mani loyi a kombelaka? (1)
- 6.1.2 Xana i mani loyi a n'wi kombelaka eka Mufundhisi xana? (1)

6.1.3 Xana hi swihi swilo swimbirhi leswi Mufundhisi a swi endleke eka munhu loyi u n'wi tsaleke eka 6.1.1 laha henhla? 2x2=(4)

6.1.4 Xana loyi u n'wi tsaleke eka 6.1.1 laha henhla, (i) a a tirha ntirho muni, naswona (ii) a a tirha emutini wihi? 2x1=(2)

6.1.5 Loyi u n'wi tsaleke eka 6.1.1 laha henhla, u endle milandzu. Tsala vanhu va mune lava a va dyoheleke u ri karhi u hlamusela ni milandzu ya kona. Longoloxa nhlamulo ya wena hi ndlela leyi:

Mudyoheriwa

Nandzu

(a) _____	(1)	_____	(2)
(b) _____	(1)	_____	(2)
(c) _____	(1)	_____	(2)
(d) _____	(1)	_____	(2)

(12)

6.1.6 Hi twa leswaku eka xitori lexi, vavanuna ni vavasati va ke va tibo ha ku tekela nawu emavokweni ya vona. Xana va vuye va endla yini? Tsala swilo swa ntlhanu leswi va nga swi endla. 5x2=(10)
[30]

KUMBE

6.2 (a) Boxa vumunhu bya Dlamini, u ri karhi u seketela ku ya hi leswi nga bukwin. Mintila yi va kwalomu ka khume-mbirhi ku fika ka khume-ntlhanu. (15)

NA

(b) Kun'wana ebukwini Dlamini u na ntlimbo. Xana i mani ximunhuhatawa lexi n'wi karhataka. Hikwalomu ka khume-ntlhanu wa mintila boxa ntlimbo ni xintshunxo. (15)
[30]

NTSENGO WA XIYENGE XA C: [30]

NTSENGO: 120